

NVE
Majorstuen
0301 OSLO

Mattilsynets
høringsuttalelse, sak
Deres ref: 202416894
Vår ref: 2024/282743
Dato: 20.12.2024

Mattilsynets innspill til høring av Statsnett melding av reinvestering av Skagerak 1 og 2, sak 202416984

Mattilsynet mottok brev fra NVE, datert 29. oktober 2024, med høring av melding fra Statnett, sak 202416984. Meldingen har forslag til utredningsprogram for reinvestering av utenlandsforbindelsene Skagerrak 1 og 2 som går mellom Tjele i Danmark og Kristiansand transformatorstasjon i Norge. Tiltakene som meldes berører Agder fylke med Kristiansand, Vennesla, Birkenes og Lillesand kommuner.

Mattilsynets rolle

Mattilsynet er sektormyndighet for å ivareta nasjonale og regionale bestemmelser og føringer i plansaker som berører Mattilsynets forvaltningsområde.

Mattilsynets innspill til meldingen:

Drikkevann

Mattilsynet forvalter drikkevannsforskriften (forskrift om vannforsyning og drikkevann FOR-2016-12-22-1868). Vårt ansvarsområde i forhold til planarbeid er knyttet til beskyttelse av eksisterende og framtidige drikkevannskilder og leveringssikkerhet for trygt og nok drikkevann til innbyggerne.

Fra mottatt dokumentasjon:

- I meldingen står det:

"8.11.3. Drikkevann

Bygging av kraftledninger og transformatorstasjoner utføres på en slik måte at forurensning til vann og grunn skal unngås. Det iverksettes tiltak for å forebygge utslipp og håndtere eventuelle hendelser, blant annet gjennom oppfølgingen av prosjektets detaljplan når det er satt vilkår om dette. Hverken kraftledninger eller transformatorstasjoner medfører utslipp som kan påvirke drikkevannskilder i en normal driftssituasjon. Siden transformatorer inneholder store mengder olje, utformes stasjonsanleggene slik at olje og slukkevann vil bli samlet opp i sjakta ved eventuelle lekkasjer eller brann. Det bygges i tillegg oljeavskiller som renser avløpet fra sjaktene før de slippes ut i resipient.

For å unngå forurensning vil det bli utført en kartlegging av drikkevannskilder i området før anleggsarbeidene starter. Dette gjelder både grunnvannskilder og overflatevannkilde.

Hovedtrekk ved meldte løsning:

De meldte alternativene vil berøre flere drikkevannskilder, inkludert nedslagsfelter for drikkevann. Flere av disse er markert i kommuneplanens arealdel, mens andre vil avdekkes gjennom nærmere kartlegging."

- I forslag til utredningsprogram:

"Virkninger for annen infrastruktur

Virkninger for annen eksisterende og planlagt infrastruktur (vei, bane, VA-anlegg og kabler) skal vurderes."

Mattilsynets innspill knyttet til drikkevann

Drikkevannskilder er en viktig naturressurs som vi må ivareta og beskytte mot forurensning. Generelt må en føre-var-tilnærming legges til grunn for beskyttelse av drikkevannskilder, på kort og lang sikt.

I meldingen står det at tiltaket vil berøre flere drikkevannskilder, inkludert nedslagsfelt for drikkevann. Likestrømsforbindelsen har en trasé som går over flere kommuner. Det er derfor sannsynlig at VA-infrastruktur også vil bli berørt.

Det er positivt at drikkevannskilder (både grunnvannskilder og overflatekilder) skal kartlegges før anleggsarbeidene starter. Kartleggingen må også inkludere eventuelle private drikkevannskilder. Vi forutsetter at dere gjennom "vurdering av virkninger for eksisterende og planlagt infrastruktur" også sørger for at eventuelle VA-anlegg sikres mot skader og forurensning.

Ifølge drikkevannsforskriften §4 er det forbudt å forurense drikkevann. Forbudet omfatter alle aktiviteter, fra vanntilsigsområdet til tappepunktene, som medfører fare for at drikkevannet blir forurenset.

Vannverkseier skal sikre at drikkevannet beskyttes mot forurensning (jf. drikkevannsforskriften § 12) og kommunen skal ivareta drikkevannshensyn i planbestemmelser, samt når den gir tillatelser etter relevant regelverk (jf. drikkevannsforskriften § 26). I de tilfeller der det er fastsatt beskyttelses tiltak etter drikkevannsforskriftens § 12 eller rådighetsbegrensninger etter § 26, gjelder forbudet mot forurensning brudd på disse. Dette gjelder for eksempel hensynssonebestemmelser i kommuneplanens arealdel eller klausuleringsbestemmelser som setter begrensninger for aktivitet i nedslagsfeltene/ restriksjonssonene rundt drikkevannskilder.

Mattilsynet forventer at det utredes om det er fastsatt beskyttelsestiltak eller restriksjoner for aktivitet i nedslagsfeltene til drikkevannskildene som blir berørt av tiltaket.

Selv om kraftledninger eller transformatorstasjoner ikke medfører utslipp i en normal driftssituasjon, vurderer vi at det er mulighet for forurensende utslipp/ avrenning under bygging eller i forbindelse med hendelser. "Transformatorer inneholder store mengder olje" og har derfor potensiale til å forurense drikkevannskilder på en måte som er vanskelig å rette opp. I meldingen foreslås det tiltak som skal sikre mot forurensning til vann og grunn, men det vil likevel være en viss risiko for forurensning hvis tiltaket berører nedslagsfelt til drikkevannskilder.

Tiltaket må ikke bryte de restriksjonene/ beskyttelsestiltakene for drikkevannskilder som kommune eller vannverkseier har bestemt. Vi ber om at det velges en trasé som i størst mulig grad unngår nedslagsfelt drikkevann.

Konklusjon/ oppsummering drikkevann:

- Kartlegging av drikkevannskilder må også inkludere private drikkevannskilder.
- Der tiltaket berører nedslagsfelt til drikkevannskilder, må det også kartlegges om det er fastsatt beskyttelsestiltak eller rådighetsbegrensninger.
- Tiltaket må ikke forurense drikkevannskilder og må ikke bryte med hensynssonebestemmelser eller klausuleringsbestemmelser.
- Vi ber om at det velges en trasé som i størst mulig grad unngår nedslagsfelt drikkevann.

Plantehelse

I tilknytning til plantehelse er Mattilsynets ansvarsområde å forhindre spredning av planteskadegjørere som kan ha alvorlige samfunnsøkonomiske konsekvenser (jf. Forskrift om plantehelse).

Fra mottatt dokumentasjon:

- *I meldingen står det:*

“8.7. Jord- og skogbruk

En ny kraftledning legger beslag på produktivt skogareal innenfor ryddebeltet. Velteplasser for tømmer kan normalt ikke ligge under eller like i nærheten av ledningen. Kraftledninger vil bare i begrenset grad påvirke jordbruksproduksjon. Ulempene er vesentlig knyttet til eventuelle mastepunkter på dyrket mark, ved at de beslaglegger areal og gir driftsulemper. Etablering av stasjonsanlegg kan medføre at betydelige arealer beslaglegges permanent. Jordbruksland er en knapp ressurs, og det er viktig å forsøke å unngå utstrakt bruk av jordbruksområder ved planlegging av nye stasjonsanlegg.

Fra hovedtrekk ved meldte løsninger:

Trasealternativene berører i liten grad dyrket mark. Statnett vil forsøke å plassere mastepunktene slik at de ikke kommer i direkte konflikt med dyrket areal.”

- *I forslag til utredningsprogram står det:*

“Fremmede arter:

Det skal gis en oversikt over forekomster av, og potensiale for, fremmede arter som kan spres med anleggsarbeid eller i driftsfasen, og som i det tilfelle kan skade naturmangfoldet. Behov for kartlegging skal vurderes. Kartlegging kan utsettes til senere faser i prosjektet dersom dette er hensiktsmessig, f.eks. om det kan gå lang tid mellom utrednings- og byggefase, eller tiltakets arealbruk ikke er tilstrekkelig detaljert.

Metode/gjennomføring:

Utredningen skal følge metodikken i KU-veileder for klima og miljø (M-1941). For rødlistede arter skal gjeldende norsk rødliste for arter 2021 legges til grunn. For rødlistede naturtyper skal gjeldende norsk rødliste for naturtyper 2018 legges til grunn. Kartlegging av fremmede arter skal ta utgangspunkt i gjeldende norsk fremmedartsliste 2023. All kartlegging i felt skal utføres til egnet tid på året.”

Mattilsynets innspill knyttet til plantehelse:

Ifølge meldingen kan tiltaket omfatte dyrket mark. I den forbindelse er det viktig å hindre spredning av planteskadegjørere.

I forslag til utredningsprogram står det at det skal utredes om fremmede arter kan spres med anleggsarbeid eller i driftsfasen, men planteskadegjørere er ikke nevnt.

Vi vil presisere at skadelige fremmede plantearter ikke er det samme som planteskadegjørere. Fremmede plantearter er arter som ikke er naturlig hjemmehørende i et område og som har egenskaper som gjør at de kan fortrenge stedegne planter og ha negativ innvirkning på det biologiske mangfoldet. Det er miljødirektoratet som forvalter regelverket om fremmede arter.

Mattilsynet forvalter forskrift om plantehelse som blant annet omhandler planteskadegjørere. Spredning av planteskadegjørere/ karanteneskadegjørere påvirker plantehelse og kan medføre store konsekvenser for planteproduksjon hvis de får etablere og spre seg. Dere kan lese mer om dette her:

[Hvordan unngå å spre planteskadegjørere og ugras ved anleggsarbeid og flytting av jord | Mattilsynet](#)

Konklusjon plantehelse:

Vi forventer at utredningen også omtaler sikring mot spredning av planteskadegjørere. Dette innebærer at jordas status i forhold til eventuelle planteskadegjørere kartlegges. Dersom smitte påvises, må det lages en plan for hvordan arbeidet skal gjennomføres uten å spre smitte.

Fiskehelse og fiskevelferd

Mattilsynet har forvaltningsansvar for å ivareta god velferd hos fisk og tiftokreps og fremme god helse hos akvakulturdyr og andre akvatiske dyr, jf. forskrift om dyrehelse (dyrehelseforskriften) FOR-2022-04-06-631 og forskrift om drift av akvakulturanlegg (akvakulturdriftsforskriften) FOR-2008-06-17-822).

Mattilsynet minner om at det er særlig plikt til aktsomhet med tanke på å forebygge og forhindre risiko for spredning av smittsomme sykdommer til dyr, inkludert akvatiske dyr. Dyrevelferdsloven sier at man skal behandle dyr, inkludert akvatiske dyr, godt og beskytte dem mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

Mattilsynet sitt innspill knyttet til fiskehelse og fiskevelferd:

Mattilsynet uttaler seg om eventuelle effekter planlagte tiltak vil kunne ha på oppdrettsaktivitet og villfisk.

Det er lite oppdrettsaktivitet i det aktuelle området. Lokalitet 34377 Oksøy var registrert som havbeite, men er pr i dag ikke registrert med noen tillatelse i akvakulturregisteret. Lokalitetene 45094 Hattesteinen og 45057 Hattesteinen II som har oppdrett av diverse skjell og krepsdyr, ligger begge på land på Østerøya vest for tiltaksområdet. Det er ingen sjølokaliteter for oppdrett av laks/ørret eller andre fiskearter i tiltaksområdet eller i nærheten av området. Sjølokaliteten 14016 Auenes ligger mer enn 8 km nordøst for tiltaksområdet.

Det er pr i dag ingen søknader om nye oppdrettslokaliteter registrert i området. Mattilsynet har ikke oversikt over eventuelle planlagte arealer for oppdrettslokaliteter i kommuneplaner.

Vi har gått gjennom dokumentasjonen som er lagt ved høringen av Statnett sin melding om reinvestering av strømkablene Skagerrak 1 og 2. I Ask Rådgivning sin rapport fra 2009 konkluderer man med at konsekvensene for havbruk og oppdrett i anleggsfasen og i driftsfasen er små/ubetydelige. Dette er en gammel rapport og det står lite i den som kan underbygge konklusjonen. I meldingen fra Statnett står det i avsnitt 10. Forslag til utredningsprogram at «*Havbruksaktiviteten i området skal beskrives, herunder nærliggende lokaliteter og avsatte havbruksarealer i kommuneplaner som er vedtatt eller under behandling. Lokaliteter som kan bli påvirket av tiltaket oppgis med lokalitetsnavn og -nummer, innehaver, produksjonsform og -art samt kapasitet i tonn. Avstanden fra tiltaket til lokalitetens ytterpunkter og ankerfester skal oppgis. Det anbefales å ta kontakt med lokalitetsinnehaver og ev. få oppdatert kartplot for å sikre at tiltaket ikke vil berøre og ev. skade lokalitetens forankringssystem. Tiltaket skal planlegges slik at det ikke er til hinder for havbruksinteressene i området. For avsatte havbruksarealer skal det foreligge en vurdering av om tiltaket kan komme i konflikt med en fremtidig lokalitet.*»

Konklusjon fiskehelse og fiskevelferd:

Mattilsynet mener at forslaget til utredningsprogram som er nevnt over ser ut til å dekke mange viktige punkt.

Med hilsen

Vibeke Hellerslien
seniorinspektør

Gunn Kristin Osaland
seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk / This document has been electronically approved